

**«Зооинженерия және биотехнология»
кафедрасы оқытушысының**

АНКЕТАСЫ

Оқытушы жайлы жеке мәліметтер		
	<i>Тегі, аты, әкесінің аты (жеке куәлігі бойынша)</i>	Тореханов Айбын Әдепханұлы
	<i>Туған күні, айы, жылы</i>	25. 07. 1963 ж.
	<i>Жынысы (ер./әйел)</i>	ер
	<i>Ұлты</i>	қазақ
	<i>Азаматтығы</i>	Қазақстан Республикасы
	<i>Ұялы телефоны, E-mail</i>	87788287788 torehanov.aibyn@mail.ru
Білімі		
Жоғары оқу орны		
а) аталуы	Мәскеу ветеринарлық академиясы	
б) мемлекет, қала	Ресей Федерациясы, Мәскеу	
в) түскен және бітірген жылы	1980-1986 жж.	
г) оқу орнын бітіргеннен кейін берілген біліктілік	зооинженер Диплом МВ 493508	
а) аталуы	Жетісу экономикалық институты	
б) страна, город	Қазақстан Республикасы, Талдықорған	
б) мемлекет, қала	ҚР, Алматы қаласы	
в) түскен және бітірген жылы	1994-1999 жж.	
г) оқу орнын бітіргеннен кейін берілген біліктілік	Экономист-менеджер ЖБ 0052895	
Жұмыс орны (бүгінгі күнге)		
Ұйымның толық аталуы	Қазақ мал шаруашылығы және жемшөп өндірісі ғылыми зерттеу институты	
Атқаратын қызметі	Басқарма төрағасы	
Ғылыми қызметі		
Негізгі ғылыми басылымдар (соңғы 5 жылда)		
ҒЗЖ атауы	Іске асыру жылдары	Орындаушы ұйым
BR10764999-ОТ-23 Жылқы шаруашылығында генетикалық ресурстарын селекциялық процесін тиімді басқару және гендік қорды сақтау технологияларын әзірлеу	2021 - 2023	Қазақ мал шаруашылығы және жемшөп өндірісі ғылыми-зерттеу институты
AP19675064 Алатау тұқымды ірі қара малдың гендік қорын селекциялық және молекулярлық-генетикалық әдістермен сақтау және тиімді пайдалану технологиясын әзірлеу	2023 - 2025	

Ғылыми-педагогикалық қызмет			
Жоғары білікті кадрларды даярлау			
Дәрежесі	Саны	Қорғау жылы	Мамандық шифры
Ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты	10	23.07.2004	06.02.04 – Дербес зоотехния, мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
		17.06.2005	06.01.12 – Мал азығы өндірісі және шалғындық шаруашылығы
		28.06.2006	06.01.12 – Мал азығы өндірісі және шалғындық шаруашылығы
		28.06.2006	06.02.04 – Дербес зоотехния, мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
		07.04.2007	06.01.12 – Мал азығы өндірісі және шалғындық шаруашылығы
		21.09.2007	06.02.01 - Ауыл шаруашылығы малдарын өсірумен селекция, генетика және көбейту
		13.06.2008	06.01.12 – Мал азығы өндірісі және шабындық шаруашылығы
		28.05.2009	06.02.01 - Ауыл шаруашылығы малын өсіру, селекция, генетика және көбейту
		27.08.2010	06.02.04 – Дербес зоотехния, мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
		09.09.2010	06.02.04 – Дербес зоотехния, мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
		23.07.2004	06.01.12 – Мал азығы өндірісі және шалғындық шаруашылығы
		17.06.2005	06.02.04 – Дербес зоотехния, мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы
		28.06.2006	06.01.12 – Мал азығы өндірісі және шалғындық шаруашылығы
		28.06.2006	06.02.01 - Ауыл шаруашылығы малдарын өсірумен селекция, генетика және көбейту
Соңғы 5 жылдағы жарияланымдар саны туралы мәліметтер			
Жарияланым түрі		Саны	
ҚР БҒМ БҒСБК ұсынылған журналдарындағы жарияланымдар		50	
Рейтингтік журналдардағы жарияланымдар		170	
Оқу-әдістемелік құралдар		30	
Электрондық оқу-әдістемелік құралдар		2	
Монографиялар		20	
Конференциялардағы, симпозиумдардағы (шетелдік, республикалық) тезистер мен баяндамалар)		150	
Негізгі ғылыми жарияланымдары (соңғы 5 жылда)			
Жарияланым атауы	Автор(лар)	Шыққан жылы, басылымның атауы, көлемі, нөмірі, беті	

Қазақстанның шалғындық-жайылымдық өсімдіктері	Төреханов А., Садық Б., Исмаилов Б.	Анықтамалық. – Алматы, 2022. – 280 с.
Научное обеспечение развития животноводства и кормопроизводства Казахстана	Тореханов А.А., Карымсаков Т.Н. и др.	Алматы, 2023. – 197 с.
Основы полноценного кормления КРС молочного направления	Ашанин А.И., Тореханов А.А., Карымсаков Т.Н.	Справочное пособие. - 2023. - 270 с.
Управление селекционным процессом в молочном скотоводстве Казахстана. –	Карымсаков Т.Н., Тореханов А.А., Стрекозов Н.И.	Алматы, 2022. – 230 с.
Казахская белоголовая порода крупного рогатого скота.	Кинеев М.А., Тореханов и др.	Алматы, 2022. – 131 с.
Методическое руководство по генотипированию верблюдов разного направления продуктивности.	Ахметсадыкова Ш.Н., Тореханов А.А., Досыбаев К.Ж., Шертай Е.Д, Конуспаева Г.С.	Алматы. – 2023. – 26 с.
Мал шаруашылығын қалай дамытамыз?	Төрехан Айбын	Ақиқат. - Алматы, 2021. - № 5. - Б. 66-79. https://kazgazeta.kz/
Малдың жаңа тұқымын шығару сырттан мал тасудан әлдеқайда тиімді	Тореханов А.	История успеха: становление, развитие и горизонты возрождения. – Астана, 2022. – С. 44-47.
Иппология ғылымы және жылқы шаруашылығының өркендеуі	Тореханов А.	Қазіргі заманда мал шаруашылығы мен жемшөп өндірісінің қарқынды дамуын ғылыми-практикалық қамтамасыз ету/ Межд. науч.-практ. конф.- Алматы, 2023.– Т.1. - С.7-16.
Мал шаруашылығы мен мал азығы өндірісінің өзекті мәселелері	Тореханов А.	Қазіргі заманда мал шаруашылығы мен жемшөп өндірісінің қарқынды дамуын ғылыми-практикалық қамтамасыз ету / Межд. науч.-практ. конф.- Алматы, 2023.– Т. 2 - С.8-14.
Основные показатели мясной продуктивности 18 – месячных бычков казахской белоголовой породы после нагула на естественных пастбищах юго – востока Казахстана	Бегембеков К.Н., Тореханов А.А. и др.	Наука и образование ЗКАТУ. - Уральск, 2019. - № 4 (57) – С. 29-35.
«Асыл түлік» определяет горизонты возрождения племенного животноводства	Тореханов А.	История успеха: становление, развитие и горизонты возрождения. – Астана, 2022. – С. 60-64.
Мінуге керек қазанат	Айбын Төреханов	Егемен Қазақстан.- 18.07.2023.- №133 (30612).- Б 9.
The endangered alatau cattle breed and its phenotypic characteristics in comparison with the Brown Swiss breed	Karymsakov T.N., Torehanov A.A., Sailaubek P.Zh., and Dalibaev E.K.	International Journal of Veterinary Science 14(1):48-54. https://doi.org/10.47278/journal.ijvs/2024.213
Новые заводские линии актогайских овец №0310 «Сарыбас» и №2010 «Аппак»	Бегімбеков Қ., Тореханов А. және т.б.	VII глобальная наука и инновации 2019: Центральная Азия. - Нур-Султан, 2019. - С.10-15.

Актогайские – курдючные овцы с наилучшими качествами продукции	Бегембеков К., Тореханов А. и др.	Техническое и кадровое обеспечение инновационных технологий в с.-хоз-ве/ Матер. конф. - Минск, 2019. - 2 ч.- С. 160-162.
Features of Skin Thickness and its Layers of the Aktogai Sheep of Different Masts	K.N. Begembekov, A.A. Torekhanov.	Quality Management: Search and Solutions /International Conference. - San Francisco (CA, USA), 2019. - P.106-116.
Влияние кормовых условий и селекции на изменчивость живой массы дегересских и актогайских ягнят	Бегембеков К.Н., Тореханов А.А.	Состояние и перспективы развития АПК. - Ростов-на Дону, 2020.- Т. 2. – С. 507-511.
Етті меринос – қазақстандық экспортқа бағдарланған ет тұқымы	Тореханов А.А., Жумадилаев Н.К.	ҚР Ұлттық Ғылым Академиясының баяндамалары. – Алматы, 2021. - № 1. – С. 146-151.
Қой шаруашылығы: мүмкіндер мен кедергілер	Тореханов Айбын	Егемен Қазақстан.- № 189 (30168).- 06.10.2021.
Некоторые аспекты укрепления кормовой базы животноводства	Тореханов А.А.	Матер. Межд. науч.-практ. конф. - Алматы, 2019. - С. 325-330.
Шалғай жайылымдар – резервтер көзі	Тореханов Айбын	Егемен Қазақстан.- 29.04.2020.- № 81 (29810).- 8 б.
Жайылымға жанашырлық жетіспей тұр	Тореханов Айбын	Қала мен дала.- 02.03.2021.- № 7 (321).- 10-11 б. https://dalanews.kz/
Қазақстан республикасының шалғайдағы және ауыл маңындағы жайылымдарын тиімді пайдалану	Тореханов А.	Проблемы агрорынка. – Алматы, 2021. - № 4. – С. 24-30.
Суармалы жайылымдарды жасау мен пайдаланудың заманауи тәсілдері	Тореханов А.Ә., Садық Б. ...	ҚР ҰҒА баяндамалары.- Алматы, 2022. - № 4. – С. 51-60.
Қазақстанда жоғары өнімді жасыл ауыл шаруашылығын дамытудың басым бағыттары	Тореханов А.	Қазіргі заманда мал шаруашылығы мен жемшөп өндірісінің қарқынды дамуын ғылыми-практикалық қамтамасыз ету/ Межд. науч.-практ. конф. - Алматы, 2023. – Т. 3. - С.10-17.
О комплексных мерах по интегрированному управлению пастбищами для снижения угроз лесным экосистемам Алтая, западного Тянь-Шаня, пойм рек Шарын и Сырдарья. –	Тореханов А., Мелдебекова Н., Кушенов К.	Алматы, 2023. – 52 с.
Жайылымдарға жүйелі көзқарас керек	Тореханов Айбын	EGEMEN QAZAQSTAN.- 14.08.2024.- № 156 (30885).-Б.6.
In search of Apis mellifera pomonella in Kazakhstan	Temirbayeva K., Nuralieva U., Torekhanov A., Sheralieva Zh., Tofilski A.	Life, 13, 1860. - 2023. https://doi.org/10.3390/life13091860
Phenotypic biodiversity characterization of dromedary camels and hybrids in Kazakhstan.	Akhmetsadykova Sh., Shertay E., Torekhanov A., Konuspayeva G., Faye B.,	Tropical Animal Health and Production.; 55(2):79. https://doi.org/10.1007/vetsci11250023034965 PMID:36781704-2023.

Genetic Diversity of Kazakhstani Equus caballus (Linnaeus, 1758) Horse Breeds Inferred from Microsatellite Markers	Orazymbetova Z., Ualiyeva D., Dossybayev K., Sydykov D., Torekhanov A., Mussayeva A., G. Baktybayev.,	Vet. Sci. 2023, Volume 10, Issue 10, 598. Basel, September 2023. https://doi.org/10.3390/vetsci10100598
Genetic diversity and origin of Kazakh Tobet Dogs	Perfilyeva A., Bepalova K., Torekhanov A. ...	Scientific Reports (2024) 14:23137// www.nature.com/ scientificreports.- https://doi.org/10.1038/s41598-024-74061-9
Software in morphometry for determining the breed affiliation of honey bees	Крупский О.Б., Шкрыль А.А., Тореханов А.А., Уксикбаев М.М.	Ғылым және білім: ЗКАТУ имени Жангир хан.-2023.-№3-2(72) https://ojs.wkau.kz/index.php/gbj/issue/view/72/85
Қазақтар жасанды ет жеуге дайын ба?	Тореханов Айбын.	Мезгіл ақпарат агенттігі. – Алматы, 20.08.2019. - https://mezgil.kz/
Елімізде мал асылдандыру үрдісі қалай дамуда?	Тореханов Айбын	Қала мен дала.- 2021.-№ 5 (319).- Б.12-13. – https://dalanews.kz/
«Асыл түлік» - катализатор возрождения племенного животноводства.	Тореханов Айбын	Усть-Каменогорск, 10.03.2021. – http://bossagro.kz
Асыл тұқымды мал өсірудің әлемдік тәжірибесі	Тореханов Айбын	Алматы, 25.03.2021.- http://toppress.kz .
Жылқы - төрт түліктің төресі	Тореханов Айбын	Қала мен дала.- 26.03.2021.- № 11 (325), Б. 12-13, № 12 (326).-Б.12-13.
Құтты малдың құты кетпесін	Тореханов Айбын.	Қала мен дала.- 2021.- 23.04.2021, № 15 (329).-Б.14-15. – https://dalanews.kz/
Жылқы – қазақтың жаны	Тореханов Айбын	http://argymaq.kz : Әлем ғалымдарының қазақ жылқысы жайлы тұжырымдары.- Алматы, 27.04.2021.
Тектілік - мал өсірудің алғы шарты	Тореханов Айбын	Алматы, 2021.- http://toppress.kz .
Қазақ жылқысының тұқымдары.	Тореханов А.	Алматы, 15.05.2021. - http://argymaq.kz
Эффективное использование кормов животными – важный инструмент селекции	Тореханов А.	Алматы, 19.05.2021. – http://bossagro.kz
Мал шаруашылығындағы жаңа бағыт	Тореханов Айбын	Ақиқат. - Алматы, 2023. - № 10.- http://aqiqat.kazgazeta.kz
Адай жылқысы халықтық селекцияның үздік жетістігі	Айбын Тореханов	Егемен Қазақстан. – 2024.- №23 (30752). –Б.16.
Мал шаруашылығына геномдық технология қажет	Айбын Тореханов	Егемен Қазақстан.- 2024.- №136 (30865).- Б.3.
Патент / инновациялық патент:		
Берілген нөмір	Атауы	Автор / Патент Иеленуші Берілген күні және қолданылу мерзімі
Патент на полезную модель №8341 от 11.08.2023 г.	Способ отбора лошадей Кожамбердинского внутривидового типа Мугалжарской породы	Тореханов А.А., Сыдыков Д.А., Бактыбаев Г.Т.
Патент № 1110	Қазақ	Сыдыков Д., Тореханов А. және басқалар.

2023 г.	жылқысының Адай тұрпатының Ратторы-60 зауыттық ізі	
Патент № 1114 2023 г.	Қазақ жылқысының Адай тармағының өнімдік бағыттағы Маңғыстау тұқымішілік типі	Иманғалиев А., Сизонов Г.В. ... Төреханов А.А.
Патент № 1111 2023 г.	Қазақ жылқысының Адай тұқымішілік мініс типі	Төреханов А.А., Сыдықов Д.А. және басқалары.
Патент РК на полезную модель № 8546 от 20.10.2023 г.	Способ отбора верблюдов породы Аруана по маркерным признакам	Ахметсадыкова Ш.Н., Шертай Е., Досыбаев К., Конуспаева ГС, Тореханов А.А.
Патент на полезную модель № 8340 от 11.08.2023 г.	Способ определения пчел породы Карника	Майер А.А., Тореханов А.А., Крупский О.Б., Таджиев К.П., Карымсаков Т.Н. и др.
Шет тілдерін білуі		
Тілі		Біліктілік деңгейі (төмен, жоғары)
Ағылшын		Бастапқы